

Mit jelent a fordítások ellenőrzése

Korábban már közzétettünk egy összeállítást a fordítás-ellenőrzés egyik lehetséges megoldásáról, a lektorálásról. [Most szeretnénk egy kicsit általánosabban elmerülni az ellenőrzés témakörében.](#)

Összeállításunk elsődleges célja nem az, hogy definiáljuk a lektorálás, illetve a célnyelvi ellenőrzés fogalmát. Sokkal inkább szeretnénk az ellenőrző személy hozzáállásának fontosságát boncolgatni. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy a szóban forgó fogalmak tisztázása nélkül nem nagyon tudunk zöldágra vergődni, ezért azok tisztázására is fordítunk majd néhány szót.

Az MSZ EN 15038:2006 szabvány (Fordítási szolgáltatások. Követelmények) meghatározása szerint a célnyelvi ellenőrzés (review) a célnyelvi szöveg előírt célokra való alkalmasságának vizsgálatát jelenti, tekintetbe véve a szakterület konvencióit, valamint helyesbítő intézkedések ajánlását.

[A célnyelvi ellenőrnek alapvetően egynyelvű ellenőrzést kell végeznie](#), hogy megállapítsa, a fordítás alkalmas-e az előírt célok betöltésére, valamint szükség esetén javításokat kell javasolnia.

Manapság, amikor a fordítások javarészt valamely fordítástámogató program segítségével készülnek, az egynyelvű ellenőrzés szinte nem is lehetséges. A célnyelvi szöveghez ugyanis ezekben a szoftverekben közvetlenül kapcsolódik a forrásnyelvi megfelelője. A két nyelv a program külön erre a célra létrehozott funkciójával elkülöníthető ugyan, de a helyes fordítás későbbi felhasználása érdekében ennek a funkciónak a használata nem ajánlott a fordítás végleges változatának elkészülése előtt.

Mi is fér akkor a célnyelvi ellenőrzésbe?

A célnyelvi ellenőrzés során az alábbiakat kell ellenőrizni és szükség esetén javítani:

- elütések és helyesírás,
- számok, nevek, mértékegységek, dátumok írása
- formázások ellenőrzése
- a célnyelvi szöveg teljessége

Vannak olyan javítások is, melyek túlmutatnak a célnyelvi ellenőrzés határain, és már a lektorálás kategóriájába esnek. Ilyen pl. a helyes terminológia-használat ellenőrzése. Fontos azonban hogy a célnyelvi ellenőr proaktívan álljon feladatához. [Ha nem is feladata a célnyelvi ellenőrzés kategóriában bizonyos javítások elvégzése, azok észlelése esetén igenis kötelessége azokat a projektmenedzser felé jelezni](#), hogy a fordítóiroda a javításukról gondoskodni tudjon. (Erre több megoldás is van: felkéri a célnyelvi ellenőrt a lektorálás vagy az újrafordítás elvégzésére; átadja egy további szakembernek az anyagot ellenőrzésre, újrafordításra; esetleg a megrendelő beleegyezésével „vállalja” a hibák ki nem javítását.)

Természetesen a kiemelkedően rossz minőségű fordítás javításának ráfordítását fedezendő, akár a fordító és ellenőrző személy honoráriumának átcsoportosítása is előfordulhat. Hiszen a fordító nem végezte el a munkáját megfelelő minőségben, ezzel kárt és többletmunkát okozott másoknak.

A javítások elvégzését követően az elvégzett munka ellenőrzése keretében minden esetben használni kell a helyesírás-ellenőrző programot, le kell futtatni a fordítástámogató programok minőségbiztosító modulját és egyéb, a megbízó által előírt ellenőrző programokat. **Csak a végső ellenőrzésen átesett anyag tekinthető véglegesnek, szállításra késznek.**

Fontos még megemlíteni fordítóirodai szemszögből, hogy mekkora jelentősége van számunkra a célnyelvi ellenőr által leadott értékeléseknek, visszajelzésnek. Miután a fordítás ellenőrzése egyébként is elég hálátlan feladat (lévén amellet, hogy esetekben a munkáért kapott honorárium nincs köszönő viszonyban a befektetett idő és energia mennyiségével, még az is ellene szól, hogy senki sem szereti a kritikát, bírálatot), legalább legyen képe a megrendelőnek arról, hogy mennyi vesződésünk volt az adott anyaggal, hogy esélye legyen a fordítást készítő kollégát informálni a pótmunka igényről. Hosszú távon csak így érhető el a minőség javulása és ezzel együtt az ellenőrző személy tényleges munkájának egyszerűsödése.